

CENA lista: U pretplati za čitavu god. K 48—, za polugodište K 24—, tromesečno K 12—, mesečno K 4—, u maloprodaji 16 fl. pojedini broj. OGLAS! primaju se u upravi lista trg. Guasozza 1. Tisak Jos. Krmpotića.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 8 sati jutro.

Vlasnik i odgovoran: Lovro SCALIER, odvjetnik, Pula, ulica Carara 3. (Narodni Dom). Uredništvo: Štitarova ul. 24. — Odgovorni urednik Ivan MARKON, Pula. — Rukopisi se ne vraćaju. Ček. rač. aus. pošt. št. 26.795.

Godina IV.

Pula, petak 29. novembra 1918.

Broj 1218.

Jugoslovenski narodni poslanik.

Agence Yougoslave javlja iz Genève: („Jugoslavenski svijet“ — New York, 5. rujna.) Don Niko Oršković, predsjednik „Hrvatskog Saveza“ u Amer. Sjed. Državama, piše u svom uvodniku pod gornjim naslovom prigodom nenadnog opoziva prvog poslanika kraljevine Srbije u Washingtonu, g. Ljubomira Mihajlovića, u koga su naši iseljenici imali velikog povjerenja, između ostaloga i ovo:

„Oni, koji misle, da se danas iz jednog ureda, pa bio on kako visok, može da određuje pravac narodne politike kruto se varaju, a oni, koji nekoj masi pričaju, da su ljudi ma bili oni u kojem položaju više od ideja stvaraju oči pred onim, što se je u svijetu zadnje četiri godine dogodilo.

Bilo bi žalostno, kad bismo još danas stajali tako, da se jednom naredbom, pa došla ona od bilo koga, može da zaustavi i naš dosadašnji rad, spriječi odluku i uništi žrtve cijelokupnog našeg naroda, bilo bi neozbiljno, kad bismo za pogriješke pojedinaca okrivljivali čitav narod, bilo bi od nas nepravedno, da se bacimo kamenom na one, koji gladni kruha, moraju da trpe radi spletke, neupućenosti i hirova onih, koji su se krubom zasitili, te ili ne znadu što rade, ili ako znadu, misle, da je narod stvar, kojom oni po svojoj volji raspolažu, varajući sebe i druge, da ne će doći vrijeme, kad će za to račun polagati jednom velikom ako i sporom sudiji — narodu.

„Nikakve spletke ne mogu više, da pred Amerikom našoj narodnoj stvari nanese štete, i ne će biti tako slabe vlade, o još manje poslanika, koji bi se usudio ići drugim putem, jer nitko ne želi da udara glavom o zid i da si svojevoljno vrat skrha.

Mi poznajemo samo jednog gospodara, a taj je narod, mi slušamo samo jednu zapovjed, a ta je volja naroda, mi imademo samo jedan cilj, a taj jeste oslobodjenje i ujedinjenje Srba, Hrvata i Slovenaca.

Tko je za ovo naš prijatelj, saradnik i drug, tko je proti ovome, nija samo naš nego narodni neprijatelj i krvnik, a mi očekivamo se sa njim kao prijateljem nego ni obzira.“

Kako je mislio dr. Janoz E. Krek o ujedinjenju sa Srbijom?

„Slovenec“ je priopćio u svojem broju od 5. s. m. uvodni članak pod naslovom: „Dr. Janoz E. Krek o ureditvi Jugoslovenske države“.

Najmarkantnije između njegovih misli navodimo u nastavku:

„Svi hoćemo da budemo jedan narod, udruženi u jednoj državi . . .“

„Mislim, da bi trebalo ostvariti mećan, centralni parlament“.

„Pokrajine moraju biti uredjene bez obzira na desadnje državne i zemaljske granice na sasvim zemljopisnim i gospodarskim načelima po prometnoj težnji i gospodarskom značaju zemlje.“

„Kulturnu i konfesionalnu stranu narodnog života valja decentralizovati po općinama“.

„Poznato vam je, da sam rebus sic stantibus Zagovornik razdavanja crkve od države. Dosta su me toga napadali. Ali za me je logika razvoja i života, koja se uistinu ne protivi katolicizmu. Katolička crkva mora kao i pravoslavna imati u budućoj državi jednakopravni značaj; nadalje nesme biti državne crkve. Svim verskim državama uopće treba dati potpunu autonomiju, a država neka što manje pača u njihove poslove . . . Hegemoniju će imati sposobniji; ako budu to Srbi, i pravo je, da je imaju . . . Možda će se razviti kakve autonomične stranke, koje će težiti za promenom ustava u smeru federalizacije, kako su kod Hrvata ljudi frankovsko-starčevićanske ideologije. Uz to će javljati u parlamentu što dalje to jače i socijalne tendence. Time će uniformiranje što dalje to bolje napredovati, centraliziranih tendencija će nestajati i tekom triju generacija ćemo biti uistinu jedinstven narod . . . A klauzolitati, da mora biti nekoliko ministara Hrvata i Slovenaca, nema smisla . . . Monarhija ili republika? To mi je sasvim isto. U srcu sam republikanac, ali ako dodje kod nas do monarhije, mora biti oblik takozvane republikanske monarhije kao u Norveškoj. Kralj je samo dobnji predsjednik republike i njezin reprezentant, ali nema prava da zakone sankcionira. Tri su načela tog troimenog naroda, koja ga moraju voditi u budućnosti: jedan narod, jedan vladar, jedna država od Bjeljaka do Soluna i mnogo, mnogo sloboda“.

„Il trattato di Londra è intangibile“.

(„U londonski se pakt ne dira.“) To su reči Silvio Delicha, dopisnika rimskog lista „Idea Nazionale“, što ih je rekao zadarskom pučanstvu prigodom okupacije Zadra po talijanskoj vojsci. Silvio Delich je Zadrani, koji je za svetskog rata boravio u Italiji. Dovezao se talijanskom podmornicom F. 7. Tim je rečima hteo da kaže, da Italija sa svom sigurnosti računa, da će je zapasti sve ono, što joj je Engleska i Francuska obećala, ako zadje u rat na njihovoj strani. Italija je zahtevala uglavnom: Istru s Trstom i Goricom, Reku i Dalmaciju do Neretve, Kotor, kvarnerske otoke i nekoliko dalmatinskih otoka. To bi bez sumnje Italija i bila dobila, da nisu u rat stupile i Sedinjene severnoameričke države. Amerika nije zašla u rat, da proširi svoje područje ili iz drugih kakvih interesa, već samo da čovečanstvu izvojuje slobodu, da izvoštiti narodima — osobito malim narodima — slobodu.

I Amerika se držala svog svetog poslanstva. Njezin predsjednik, neumri Wilson, postavio je 14 tačaka (kasnije ih je dodao još nekoliko), prema kojima će se ubuduće svet urediti, da nestane već jednom rata. Uz te su tačke pristale sve ratujuće vlasti, i Italija je pristala. Tim je činom priznala samoodređenje naroda. A sada eto ne priznaje nama Jugoslovenima prava, da sami odlučimo o našoj sudbini, već hoće da nas jednostavno, protiv naše volje, a za volju ono svojih zemljaka u našim zemljama, prisvoji. To se nikako ne slaže s Wilsonovim neobornim principima. To je nemoguće — do toga uopće ne će, ne sme doći. Jer kako je moguće, da 881.965 Jugoslovena u Dalmaciji i Istri nema prava da odluči o svojoj sudbini? Zar da toliko stotina tisuća ljudi bude i nadalje bespravna masa? Ne verujemo, da će Italija, kao zemlja slobode, ovako postupati.

U ova smo kratko doba, što je talijanska vojska u našim krajevima, mogli doduše kolebiti da vidimo i čujemo, pa čemu namemo suditi — ako se sve to čini po namenu oslobodjenja — da smo zbilje imati i provesti londonski ugovor. Nego mi se nadamo, da će sve ono, što se danas događa diljem naše Istre i Dalmacije, čini bez znanja talijanske vlade.

Ali Italija ima i svoje legitimno pravo na ove krajeve! Svoje legitimno pravo na krajeve, koji su im zajamčeni londonskim paktom, temelji Italija na povesti, jer su po njihovom shvaćanju „ante Christum natum“ bili u ovim krajevima gospodari veći Rim, a kasnije otkola kraljica mora, Venecija. Danas za historičko pravo nitko ne daje ništa, jer to znači samo nasilje, kao što se je i moć Rima i Venecije osnivala na sili, na sili mača, a tom je pravu zauvek odzvonilo. Misli li Italija, „la terra della liberta e della giustizia“ — kako je rekao neki talijanski general — da će ikada više ostvariti nekadašnju moć Rima i Venecije — onda se ljuto vara. To joj ne će nikada poći za rukom, jer danas vladaju svetom Wilsonovi principi, demokracija, a imperijalizam i militarizam mora u ropotariću. Danas valja računati s voljom naroda i samo s voljom naroda, a naš narod u Dalmaciji i Istri — ta čeli svet zna, a ako ne zna, saznat će, da u ovim krajevima žive u ogromnoj većini naš narod, narod jugoslovenski — ne će ni da čuje, da Italiju prizna svojim gospodarom.

Talijanski listovi hoće doduše da prikažu Istru i Dalmaciju samo kao slavenske kolonije. Eto što kaže „Idea Nazionale“ od 24. nov. 1918.:

„nella Venezia Giulia vi sono delle colonie di slavi, che attraverso i secoli della nostra decadenza indifesa erano entrati in casa nostra e quindi vi si erano stabilite sopraffacendo le deboli resistenze locali coi noti metodi dell'oppressione barbarica. Però non fu, perchè non potè essere sopraffazione completa. Anche se in misura esigua, rimasero ovunque delle sopravvivenze a conservate testimonianze e reliquie sulle quali è possibile ricostruire la storia della nazionalità e produrre la documentazione eloquente“, ali ćete teško koga naći, koji će vam verovati, jer tko i malo pozna ove krajeve, reći će vam, da govorite i pišete neistinu. Historijska pak vaša prava spremite za sada u . . . muzej.

Ako je Italija došla u naše krajeve, da drži mir i poradak, a ne da osvaja, čemu onda njihov ovakvi postupak, ovakov način izražavanja?

Uostalom g. Silvio Delich može biti više nego siguran, da on ne će dirirati buduću sastav sveta, a međutim neka slobodno i dalje uspravljuje svoje sunarodnjake u slatke sanje pesmom: „Il patto di Londra è intangibile.“

OGLAS.

Zapovedništvo ratne luke javlja, da u pomerskoj tvrđavi Pula mogu da ostanu samo oni, koji su pre naveštenja evropskog rata imali pravo zavičajnosti u općinama gornje. Oni, koji nemaju pravo zavičajnosti, te koji ne dobiju dopuštenje da ostanu — moraju se u roku od 5 dana od dana obnarodovanja ovog oglasa pod prethodnom kazni, objavljenih već u oglasu br. 7 od 15. nov. 1918. odstraniti. Molbe za ostanak treba upraviti na civilno tajništvo (Admiralska palača), a moraju sadržavati: ime molitelja, ime roditelja, vreme i mesto gdje stanuje, zvanje, uzroke, zašto se je molitelj nastanio u Puli i zašto moli dopust za daljni boravak.

Česka hlička.

Prvu zpravu o českých transportních vlacích přinesl nám krajan pan P. J. vrátivši se z dovolené z Čech. Odjžděl s III. transportním vlakem, který po 4 dnech dojel v úplném pořádku do Prahy. Vlak třetí předejel vlaky první a druhý v Mariboru, které očekávaly francouzskou eskortu k vůli bezpečnému projetí německým územím se zbraněmi.

V poslední stanici před Štýrským Hradcem byl požádán velitel vlaku zástupcem německé vlády by složeny byly zbraně do prázdného vagonu kterémuž přání velitel vyhověl. Po krátké zastávce ve Štýrském Hradci, kde byla veliteli vlaku vyslovena pochvala za vzorný pořádek, disciplinu i naprostý klid ve vlaku, projel též celým německým územím bez překážky a nejméně nehody. Zbraně přivezené přivezany až do Čech; kde byli naši hoši vše vítáni i pozdravováni na každé stanici, kterou projeli.

O příchodu druhého vlaku do Čech nemáme doposud správ; nadáme se ale, že dojele adojedou pravděpodobně i ony v úplném pořádku do Prahy.

Rovněž francouzské velitelství nám zdělilo, že požadované námi eskorty byly ihned vypraveny. Nevěřte proto nikdo neautorisovaným zprávám. V Čechách vládne všeobecná radost a nadšení ze svobody v rámci důstojného klidu.

Dopisy do Československého státu odevzdávejte v Československém zastoupení v Pulji, (Hotel Central) by je — pokud pošta řádně neodchází — námi občas vypravený kurýr odevzdal v Praze k rozeslání.

Iz Pazina. Javljaju nam iz Pazina, da je tamo u prešli subotu preminuo nakon kratke bolesti nadgeometar Volavšek. Pokojnik je bio uzor patriot, Jugosloven dušom i telom. Većna će ostati spomen na Nj u svik, koji su ga poznali. Laka Ma bila istarska zemlja!

Dnevne vesti.

Pitanje zahteva činovnika i časnika. Beč, 21. Kod državnog ureda za izvanjske poslove se je danas sastala konferenca odaslanika svih narodnih država, nastalih na ozemlju nekadašnje Austrije, da se uredi pitanje zahteva činovnika i časnika. Za provizorno ređavanje prešlih odredaba je konferenca ustanovila posebne komisije. Konačni odgovori će se urediti po svoj prilici u svezi s mirovnim pregodanjima. Nemačko-austrijska država će zahtevati u nemačkoj Austriji bivajućih činovnika i časnika ispunjavati kao poverenica svih narednosti, i to na teret skupnog poseda narodnosti, koju ima u svojem posedu. Glede časnika, koji još aktivno služe, odredila je nemačko-austrijska vlada među ostalim: 1. Janara 1919. bit će svi generali bez obzira na službenu dobu postavljeni u stanje mira s njihovim činovnim razredom. Vojnički gađisti 6. sin. razreda, koji su služili 30 godina, gađisti ostalih razreda, koji su prekoračili 60 godina svoje dobe ili koji su deslužili 40. službovnu godinu, bit će isto tako upokojeni gađisti, koji ne slaže još 10 godina i žele se posvetiti civilnom zvanju, primiti jednokratnu otpravu. Da se mogu kada pristojbine vojni gađista ostalih narodnih armada, koji vrše službu u nemačkoj Austriji ili su u bolnicama, zahtevati od dotičnih vlada natrag, moraju kompetentni računarski uredi te gađiste imati u evidenci. Te odredbe vrede za sve u vojničkoj

službi stojeće ili u njoj bivših članova nekadašnje vladarske kuće bez mirovine. Isto tako vrede za feldmaršale i generaloberste. Dopusti sčakovinom za neodređeno vreme su ukinjeni. Dotične gazistice valja umiroviti.

Lipošćakova urota. Zagreb, 24. Sav. Zagreb govori o protirevoluciji gen. Lipošćaka. „Novosti“ pišu, da će hrv. narod iz te afere pomladjen stupiti u novo doba svoje povesnice. „Hrv. država“ piše, da je gen. Lipošćak bio kod vojničkih oblasti p. v. (pol sumnjiv). Iza rata se stavio na raspolaganje narodnoj vojsci, ali jer nije dobio osobitog mesta, stao je raditi sam. Zna se, da je primio na pouzdan razgovor nekog socijalistu i pričao mu, kako je bilo u Poljskoj, gde je bio guvernerom. Drži se, da je hteo i Radića za se predobiti. U vezi s urotom je i neki zagrebački „špicel“, koji tvrdi, da je Lipošćak govorio, da je narod s N. V. vrlo nezadovoljno. Po svoj prilici nije nijedan hrv. političar u uroti zapletan.

Saveznički vladari u Parizu. Paris, 25. U Parizu očekuju se za 28. o. m. osim engleskog kralja i belgijskog vladarskog para, koji će stići 5. dec., i Wilsona, koji će doći 12. dec. Općina Paris nfa se, da će službeno moći primiti još pre konca decembra i kralja srpskog i talijanskog. Ista će općina službeno primiti i članove vlade česko-slovačke republike: predsednika Masaryk-a, predsednika veća Kramarž-a i ministra vanjskih posala Beneš-a, koji će u Paris stići, da sudeluju kod mirovne konferencie.

Ministar vanjskih posala nem. Austrije. Ministrom izvanjskih posala bio je imenovan dr. Ellenbogen.

Centralne vlasti odbile jednu mirovnu ponudu Amerike. Zürich 23. Iz Münchena se javlja: Bavarski ministar financija, Jaffe je saopćio münchenškom dopisniku „Berliner Tagblatt“ da je on lično predao u jeseni 1917. drž. podtajniku Busche-u jednu mirovnu ponudu Sedmihenih Država, što mu je predao jedan Wilsonov pouzdanik. Busche se založio, da će je predati državnom tajniku Kühmann-u. Nekoliko sedmica kasnije bila je slična ponuda predana Czerninu. I ako se opetovano tražilo odgovor — nisu ni Nemačka ni Austrija na ponudu odgovorile.

Kramarž neće primirja. Zürich 21. Iz Praga se javlja: Kramarž je odgovorio braojavno Karolyu i odbio melbu za primirje u Slovačkoj, jer je Slovačka deo česko-slovačke države i jer Česi vrše samo svoje drž. pravo time, što je zaposedaju. U ostalom mirovna će konferenca odrediti granice. Česi su samo one krajeve zaposeli, gde su ih stanovnici pozvali u pomoć protiv mađarskih nastilja. Kramarž zahteva napokon, da se slovački članovi Nar. Veća, koji su bill uapšeni, puste na slobodu, te da im se da potpuna zadovoljština.

Ulaz kraljevske porodice u Bruxelles. Belg. gl. stan 22. Kralj i kraljica i vojvoda Leopold, vojvotkinja Maria još ušli su danas među silni oduevljenjem, na delu belgijskih četa i savezničkih odelenja u glavni grad. Savezničke čete i belgijski vojnici bili su vrlo lepo dočekani.

Kad će Clemenceau u London? Paris 23. „Temps“ kaže, da Clemenceau ne će danas poći u London, već iza poseta engleskog kraljevskog para, koji je odredjen za 28. o. m.

Američani na nemačkoj granici. Paris 23. nov. Večerašnji američki izveštaj kaže: Treća je vojska doprla do nemačke granici od Wallendorfa do Schengeu.

Ranjake provincije hoće da konstituiraju posebnu državu. Zürich, 23. „Konstanzer Zeitung“ prima iz Berlina: U ranjskim provincijama pomalja se sve jače pitanje o odcepljenju od castva i o formaciji posebne države. „Vorwärts“ kaže, da je osnova već fiksirana i da se Nemačka već sutra može naći pred gotovim činom. Granice nove države nisu još odredjene. Ide se za tim, da se pripoje industrijalno područje, a na jugu hesenski palatinat.

Saveznici ne će internacija nemačkog cara u Holandiji. Paris, 22. Holandsko poslanstvo šalje novinama jednu notu, u kojoj je reproduciran govor predsednika Veća holandskog. U tom se govoru tvrdi, da je nemački car — podle abdikacije — privatni građjanin, te da ima pravo gostoprimsiva kao svaki drugi strani državljanin. Na svaki će način vlada nizozemska bdeti, da ne dođe do spletkarenja. Poslanstvo dodaje, da bivsi car nije do sada još nikad izašao iz vrta dvorca, u kome je gostom. Ovom zgodom piše „Petit Journal“: „Do sada nisu savezničke vlade ništa stalno odlučile glede sudbine nemačkog cara ni glede slučajnog upita, da se estradiru. Ali sve to su Holandiji dali na znanje, da ne dopuštaju, da se s bivšim vladarom polasno postupa. Da se opravda navodi Holandija, da je car nakon svoje abdikacije prestao biti vojnikom, te da prema tome mora da se s njim postupa kao sa svakim jednostavnim privatnim čovekom. Saveznici ne primaju te isprike te traže provizornu internaciju bivšeg cara, te podsjećaju Holandiju, da će imati tešku odgovornost, ne bude li saveznike u tome udovoljila, te si rezerviraju pravo za svaku drugu odluku, koju će morati poduzeti.“

Talijanska vanjska trgovina. Po „Corriere economico“ iznosio je talijanski import u prva dva meseca tekuće godine 999 milijona lira, a ekaport od prilike 678 milijona lira. Godine je 1917. iznosila razlika importa i eksporta za isti razmak 703 milijona lira, a 1916. godine 823 milijona. Manje se importiralo: Kolonijalne robe, mirodija, duhana, ugljena, vune i pamuka — više se uvažalo: kemičkih produkata, minerala, kovina i kovinskih spojeva.

Novi poljski kabinet. Zürich, 20. novembra. Iz Varšave se javlja: Pilsudski je sastavio novi kabinet, izabrav članove iz socijalističke stranke i iz saveza agrarskog. Ministar predsednik je Andrija Moraczewski, bivši zastupnik na austrijskom parlamentu, ratni ministar je Pilsudski, vanjske poslove je preuzeo Lav Wasilewski, unutarnje poslove Thugutt. Tri će mesta biti poverena pruskim Poljacima.

Zastupnici „delle terre redente“ u Rimu. Na historičkoj sednici otvorenja talijanske komore bili su prisutni zastupnici: Pitacco, Gasser, Rizz, Zanella, Ghiglianovich, Spadaro. Iza sednice bili su svečano pozdravljeni kao novi drugovi.

Četvrti zajam slobode. Washington, 20. novembra. Tajnik Mac Adae javlja, da je potpisivanje četvrtog zajma slobode dostiglo 6889 milijona dolara.

„Samopouzdanje vodi k pobedi.“ U svakome slučaju potrebna nam je odvažnost i snaga, da se odupremo svemu zlu, koje obično tako ozbiljno doba sa sobom vuče. Mnogo je toga razoreno i opustjelo u nama i okolo nas. Mogla bi nas spopasti klonulost, a možebiti i očaj. No znajmo, da iz svakoga zla možemo erpsti i dobro ako imademo pouzdanje u našu jakost i naše u bolju budućnost. Da ne klonemo duhom, već da ostanemo jaki i u najtežoj horbi života, dobro će biti, ako pročitamo knjigu „Samopouzdanje vodi k pobedi“ od Američanina Orison Svet Mardena prevedenu na hrvatski jezik. U njoj ćemo naći pouke, snage i zabave, a nikome neće biti žao, ako je nabavi. Cena brošuranoj knjizi bez poštarine K 5.—. Salje se samo pouzueem. Naručuje se kod Narodne knjižare, Zagreb, Ribnjak kbr. 6. Dobiva se i u svima ostalim knjižarama.

Veliki ophod u Berlinu u čast pilim u demonstracijama. Zürich, 20. novembra. Iz Berlina javljaju: Danas u 3 sata popodne bio je pogreb palih za poslednjih dogadjaja. Sudelovala je silna mnozicu naroda. Mrtvi ostanci bili su pokopani na groblju palih 1848. Nad grobom su govorili razni govornici, medju njima i Liebknecht. Pevale se i himne. Ispaljene su i salve.

Uveli, što će ih japaneki delegati predložiti mirovnoj konferenci. London, 24. nov. 1. Apsolutni sporazum s Engleskom glede slobode mora. 2. Japan goji simpatije za projekt saveznika glede protekcije malih naroda i protekciju sveta protiv budućih ratova. 3. Priznanje potrebe da Japan drži red u Sibiriji za zaštitu vlastitog integriteta teritorijalnog. 4. Priznanje zakonitih sfera financijalnog upliva, trgovačkog i industrijalnog japancima u Kini. 5. Trajnu okupaciju Kiao-Ciao-a u stanju, koje će Japan i Kinu zadovoljiti. 6. Otoci Marshall i drugi otoci, koji su pripadali Nemačkoj u mirnom oceanu, bit će stavljeni pod japaneki protektorat. 7. Pravo reciprocity u celom svetu za japanske građjane.

Dobrovoljni doprinosi.

Za naše škole u Pull. Prigodom prolaska Jugoslavenske i Česko-Slovačke momčadi, sakupiše u Pazinu svotu od K 408.—. Darovale po K 50: Fregatni kapetan Medvešček; po K 30: Gustel Keruc; K 20: Slavko Hostar, Antun Denžić, Franjo Waleš, Viktor Kušar; po K 10: S. Gradišnik, A. Čepin, L. Lavrić, A. Milnar, V. Crnko, F. Bugar, L. Mardin, J. Marolt, V. Lemjak, P. Rajk, Lenker, R. Pibrovec, J. Gasperlin, S. Groznik, J. Kramžer, J. Pavčar, J. Ruđoij, I. Dekleva, S. Fatter; J. Junek po K 8: L. Lukac, po K 6: L. Wrischer, F. Lulek; po K 5: J. Vranjda; po K 24: K. Šćuka. — Prigodom venčanja gosp. Viktora Grubešića, sa dražesnom gđicom Reginom Krizmanić, sakupljeno je u kući g. Krizmanića K 60.—. Da se svota što više poveća, sakupljeno je istom prigodom u kući g. Grubešića, na predlog g. Rončevića K 140.—. Mladencima bilo u stotinu dobrih časla. Evala kićenim svatovima! — Mesto da poleže nadgrobni venae blagopok. Antunu Rosandi iz Vinkurana, polažu po K 20.—: Ivo Kaparalin i Martin Rosanda. Hvala vrednim darovateljima. Napred u svakoj prigodi za napredak i prosvetu naše dece!

Za fond našeg lista. Prigodom odlaska iz Pule kliču svim prijateljima i znancima, s kojima se ne moguše osobno pozdraviti: S bogom i doviđova! Tom prigodom polažu u fond-obljubljenog i spasonosnog „Hrvatskog Lista“ po K 20.— Stevo Petričić i Dušan Samardžija.

Lettera aperta a chi spotta!

la risposta all'articolo „Scilzer, Krmptić e compagna“, riprodotto dai giornali del Regno nel „Giornaleto“ del 26 corr., mi permetto di rispondere come segue:

Nel 1905 alcune personalità di nazionalità tedesca, con a capo il sig. Carlo Kupelwieser, fondarono a Pola il giornale „Polaer Tagblatt“. La stampa dello stesso venne affidata — fra le altre concorrenti — alla mia tipografia. Proprietario del giornale era un comitato appositamente costituito fra i tedeschi, mentre io ero soltanto lo stampatore-amministratore.

Come tipografo oltre al „Polaer Tagblatt“ ho stampato anche i giornali la „Terra d'Istria“ e „L'Eco dell'Adriatico“, diretti da Gino Piva, e specialmente „L'Eco“ con programma radicalissimo italiano, in opposizione appunto al „Giornaleto“.

Nelle lotte elettorali — come è naturale — io non c'entravo affatto, ma il „Polaer Tagblatt“ esplicava quell'opera quale organo del partito. Tanto è vero che nella lista nera era compresa anche la mia ditta (e il relativo opuscolo fu stampato in altra tipografia locale) appunto perché io non avevo votato per il partito economico. Nel „Polaer Tagblatt“, dunque, io non avevo altra veste che quella di tipografo (che avrebbe potuto anche essere qualsiasi altro), mentre mio figlio, a quell'epoca, era ancora studente, assente da Pola.

Alla fine dell'anno 1913, dopo lo sciopero dei Tipografi, scioltesi il Comitato in parola, il giornale passò in proprietà di mio figlio. Da quel giorno questo giornale non portò più una sillaba che potesse ledere la sensibilità degli Italiani di Pola; all'incontro era entrato in aperta campagna contro il sistema poliziesco dell'ex capo della polizia di Pola, dott. Mlekus, e più tardi, nei circoli della Marina, fu dichiarato amico dell'Intesa, tanto è vero che il contrammiraglio Grassberger, con una lettera diretta al direttore del „Casino di Marina“, chiedeva che il „Polaer Tagblatt“ venisse proibito nei locali del Casino stesso.

Nell'inventario di questo giornale, tra gli altri documenti, fu trovata anche un'offerta, scritta in tedesco, dalla Tipografia Boccasini & Co., con la quale si offrivano di stampare il „Polaer Tagblatt“, assicurando in quell'incontro la massima correttezza e sollecitudine nell'esecuzione del lavoro. Il documento in parola si trova nelle mani dell'editore del giornale „Polaer Tagblatt“, sig. Ugo Dudek, presentemente a Graz.

Ad onta di ripetute occasioni, causate dal contegno del „Giornaleto“ verso il „Polaer Tagblatt“ e contro il sottoscritto, questo documento fu da me riguardato come semplice affare commerciale e non volevo menzionarlo prima. Avendo io però deciso di liquidare la mia azienda a Pola già al principio di questo mese e istigato dal contegno del „Giornaleto“ lo menziono oggi.

Con la fondazione del giornale „Hrvatski List“ io e mio figlio entrammo in aperta campagna contro il sistema vigente qui durante la guerra, e contro i circoli poliziesco-militari. Per tale campagna questo giornale fu sospeso, d'ordine dell'autorità, per otto giorni. Più tardi fu proceduto contro di me e contro il redattore responsabile, per lesa Maestà. Poi ancora, per ordine del Giudizio militare di Pola fu ordinata una perquisizione nelle redazioni dell'„Hrvatski List“ e del „Polaer Tagblatt“ nonché nella tipografia come pure nelle abitazioni private mie e di mio figlio, perché sospettati amici dell'Intesa nonché promotori di disordini che a suo tempo erano scoppiati sui bastimenti da guerra. E infine le autorità militari avevano fatto domanda per il mio bando da Pola e, quale corolario necessario a tutte queste misure, il comandante della flotta austriaca, Horthy, nel mese di settembre di quest'anno, ha fatto i passi opportuni presso il Ministero della guerra, sezione di Marina, accché venisse materialmente daneggiato in ogni modo possibile, onde evitare la campagna contro il potere militare austriaco.

Per quanto riguarda il mio arricchimento quale forziere di stampati per la Marina da guerra devo osservare che gli stessi mi vennero sempre assegnati in base a regolare concorso e anche per la capacità e solidità nell'esecuzione dei lavori, e mai per protezione o ricompensa qualsiasi a chicchesia.

Questi sono fatti.

Pola, li 26 novembre 1918. Josè Krmptić.

Mali oglasniki

Mlade i vele prašćice kao i breka sa glodanje prodaje se. Gostiona Mikovilovich, Valdebek. 113

Ingubila se koza mekarica, belo-smedje dlake. Tko ju je našao, nek ju preda kod Androja Zemija, u ulici Dignano 15, uz nagradu od 50 kruna. 114

Prodaje se kuća sa 2 sobe i kuhinjom sa potrebitinama, malim vrtom i parcelom na Monte Paradiso 89. Upitati Via Helgoland 22. 117

Prodaje se rasno pokustro, krevet, sofa, stolovi, stolci, slike, ogledalo, ura, peč. Ulica S. Michele 4, G. Corak. 116

Prodaje se stroja za rezanje slame, drvene staje, drve i rasno. Via Milizia br. 9. 118

Prodaje se uz nisku cenu 6 kompletnih postelja i raznovrsno pokućstvo. Via Sergia 81, I. kat. 119

Podupirajte „Draža“!